

însă brusc din momentul în care pe scena pînă atunci complet goală apare o plasă de circ, iar personajele, cu fețele acum grimate, arborează costumația acreditată (esențială și elegantă, ca de obicei, scenografia lui Doru Păcurar). Motivată, la nivelul replicii, de „numerele” prin care cei trei încearcă să-și dovedească unul altuia bravura încă existentă, răsturnarea contrazice logica mai profundă a textului, ce mizează tocmai pe tensiunea așteptării inutile într-un spațiu închis, mereu egal sieși. În suită, moartea lui Peppino în rețeaua suspendată – moment final, frumos ca imagine, cum mai sînt și multe altele în spectacol – lipsește piesa de semnificațiile sale meditative mai ample, colorînd-o în nuanțele unel melodramatisme de circumstanță.

Îndrumată – sau mergînd singură – pe aceeași linie, interpretarea actoricească suferă, în plus, de serioase denivelări. În rolul cel mai „gras”, Dan Antoci supralicitează, lungind cuvintele și trăgînd mișcările, senilitatea hazoasă

© Ion Costea, Dan Antoci și Ion Văran în Angajare clown

a personajului; de unde, căderi de ritm. Dimpotrivă, Ion Văran joacă precipitat și neglijent, parcă „pe deasupra”. Ion Costea apare corect, măsurat, dar fără aplomb.

Trebule spus că reprezentația, prima după vacanță, înainte de deschiderea stagiunii, s-a desfășurat în condiții nu

tocmai firești, adică fără public „obișnuit”; a fost ceea ce se cheamă „o vizionare”. Asta a influențat, fără îndoială, dispoziția actorilor. Nu-l mai puțin adevărat însă că asemenea reacții umorale n-ar strica să rămînă străine unor profesioniști veritabili.

A.G.

SOS ONIRIC INDIGEST

CIOCANUL de Gil Pidoux. Traducere: Octavia Buhociu • **TEATRUL „MIHAI EMINESCU” DIN BOTOȘANI** • Data premierei: 24 aprilie 1993 • Regia și ilustrația muzicală: Petru Vutcareu • Scenografia: Carmen Stănescu • Coregrafia: Angela Doni • Distribuția: Marius Rogojinschi (Bagout), Orodol Olaru (Robert Alfred Moos), Florita Rusu (Magdalena), Ana Maria Bernicu, Marius Avatamaniei (Personajele din vis).

S-ar putea să am eu idei ultra-retrograde, însă vestea că la Botoșani urma să aibă loc **premierea absolută** a piesei unui dramaturg elvețian, care nu era nici Dürrenmatt, nici Frisch, mi-a dat, de la început, fiori. Și nu de fericire. Prea am văzut după revoluție multe înșălări submediocre importate „de dincolo”, uneori cu „creator” cu tot, pentru ca o astfel de știre să nu mi se pară de rău augur. N-am nici o îndoială că Gil Pidoux, prezentat elogios, în programul spectacolului botoșănean, drept „important animator al vieții culturale române”, „actor, regizor, scenograf, poet, dramaturg, pictor, prozator”, e o persoană cît se poate de stimabilă. Pe de altă parte, iar n-am nici o îndoială că producția sa intitulată **Ciocanul** nu se va mai bucura de atenția vreunui alt teatru, fie el din țara autorului (destul de săracă în teatre, de altfel) ori de aiurea. Asta, pentru că numitul text povestește monoton și cu inutilă insistență necazurile unui bărbat abandonat de nevastă și obsedat de „trădătoarea” pe care, s-ar părea, pînă la urmă a ucis-o, fapte relatate apoi de insul respectiv unui vagabond întîlnit accidental. Fabula ca atare fiind destul de subțire și de banală, a fost gătită într-un sos senzualist-oniric – foarte indigest –, specia-

litate de acum vreun deceniu a bucătăriei literare franțuzești (care, e drept, a dat și produse superioare acestuia). Ca și cum toate astea n-ar fi fost de ajuns, traducerea e atît de bolovănoasă încît te aștepți în orice clipă ca unul sau altul dintre actori să se poticnească, înecat în topica inextricabilă a replicilor.

Că nu se întîmplă așa ceva, este meritul devotamentului profesional, demn de o cauză mai bună, al protagoniștilor Orodol Olaru (soțul asasin) și Marius Rogojinschi (vagabondul cumsecade); ceilalți componenți ai distribuției nu au decît contribuții mimice și coregrafice.

Iar faptul că spectacolul realizat de sensibilul regizor basarabean Petru Vutcareu și de înzestrata scenografă Carmen Stănescu, de puțină vreme absolventă, se prezintă în sine, ca lucrare independentă de text, cît se poate de onorabil, este meritul conștiințiozității lor, pe care aș fi preferat să o văd manifestîndu-se în refuzul de a „trata” asemenea întocmiri precare.

Mă întreb dacă meritușii noștri botoșăneni s-au ales măcar cu un turneu în Elveția...

A.G.

COMEDIE AMARĂ PE UN TEXT DULCEAG

HOȚUL CINSTIT de Valeriu Butulescu • **TEATRUL DRAMATIC „ION D. SÎRBU” DIN PETROȘANI** • Data premierei: 8 aprilie 1993 • Regia: Rodica Băișan • Scenografia: Elena Buzdugan • Distribuția: Florin Plaur (Bătrînul), Francisca Chorobea (Bătrîna), Mihai Clîta (Hoțul), Mirela Cioabă, Rodica Cernescu (Vecina), Rozmarin Delica (Dulapul, Sergentul), Radu Jurj (Controlorul), Alexandru Codreanu (Inspectorul).

Asemenea altor teatre, și Teatrul „minerilor” (?) a recurs la includerea în repertoriu a unei piese a... tranziției nesfîrșite la economia de piață. Considerentele care au făcut ca piesa lui Valeriu Butulescu (mai cunoscut ca deputat FSN decît ca dramaturg) să vadă lumina rampei ar fi mai multe. Între ele, și amicitia pe care directorul Dumitru Velea i-o poartă proaspătului dramaturg. S-ar părea că pînă la urmă și „cîrmuitorul” instituției petroșănene și-a dat seama că un regizor e necesar, drept

PREMIERĂ ABSOLUTĂ

pentru care a invitat-o pe tînăra Rodica Băițan.

Subiectul piesei insistă pe pauperizarea în așa hal a categoriilor „dezavantajate” de tranziție, încît nici hoții nu rîi au ce fura. Autorul Valeriu Butulescu ne avertizează că avem în față o comedie amară, practic drama hoșului din ziua de azi. „Victimele” sînt doi pensionari care ronțăie piine uscată și covrigi. Bătrînul lui Florin Plaur cade în păcatul de a juca cu publicul, căruia îi explică moralizator subtextele. Am regăsit astfel o meteahnă mai veche a, de altfel, stimabilului actor. Nefericirea vine mai ales din distribuirea actriței Francisca Chorobea în rolul bătrînei. Realitatea e că regizoarea nici nu avea variante, dată fiind subțirimea trupei. Teatrul nu mai are nici o actriță în vîrstă, așa că Francisca Chorobea a fost nevoită să facă o compoziție. Nici machiajul și nici îngroșarea vocii n-o fac credibilă, chiar dacă rolul permite și o oarecare parodiare. Excelent s-a dovedit, în Hoțul, Mihai Clita. I-am remarcat revenirea poftii de joc, umorul care dublează replica și, nu în cele din urmă, constanța pe tot parcursul spectacolului. Sergentul interpretat de Rozmarin Delica e copia fidelă a poliștului năîng, cu idei fixe și creier puțin. Hainele îi vin ca turnate. De fapt actorul a dobîndit și suficientă rutină în astfel de roluri, lui revenindu-i și cu alte prilejuri onoarea să întrușipeze „omul legii”. Un caz aparte îl constituie actrița Naționalului craiovean, Mirela Cioabă. Mulțumită turneelor în lanț efectuate cu spectacolele Craiovei prin lume, drumul Petroșaniului îl face, în mod firesc, mai rar. Dublura e grațioasa Rodica Cernescu, aceasta dovedind pe lîngă calități fizice, și posibilități interpretative reale. Vecina e fișneată și acaparatoare, languroasă ori „reflexivă”. Radu Jurj și Alexandru Codreanu sînt prezențe episodice, care salvează monotonia, cu sau fără pantofi Gregorio Rizzo.

Valeriu Butulescu mizează și pe o infuzie de aforisme, reușite în genere. Scriitura piesei e însă inegală, lucru ce i-a scăpat probabil din vedere regizoarei Rodica Băițan.

MIHAI CLAUDIU CRISTEA

JOCUL DE-A PRESA

ULTIMA ORĂ de Mihail Sebastian • Data premierei: 20 septembrie 1993 • Adaptarea pentru televiziune și regia artistică: Dinu Cernescu • Decorurile: arh. Gheorghe Constantin • Costume: Elena Tîmonu • Imaginea: George Grigorescu • Redactor: Ioana Prodan • Distribuția: George Constantin (Grigore Bucșan), Traian Stănescu (Alexandru Andronic), Sebastian Papaiani (I.D. Borcea), Ioan Chelaru (Ștefănescu), Mihai Dinval (Voicu), Geo Costiniu (Pompilian), Eusebiu Ștefănescu (Brănescu), Theodor Danetti (Agopian), Ilinca Goia (Magda Minu), Ica Matache (Ana), Mihaela Juvara (Domnișoara Werner).

Probabil că pe Mihail Sebastian îl urmărește ironia destinului! Printr-o coincidență (voită sau întîmplătoare?!), spectacolul menit să inaugureze noua stagiune de teatru tv a fost programat la nici un ceas de la ediția emisiunii „Venii cu noi...” ce avea ca temă „Presa – a patra putere în stat?”

După ce ani de zile, începînd din 25 ianuarie 1946 – data premierei absolute –, Ultima oră a fost considerată „cea mai virulentă demascare a presei burgheze în funcțiunea ei de instrument al marelui capital exploatator, și un bun început pe linia cercetării critice exacte a poziției și soartei intelectualului în societatea burgheză” (Radu Popescu), comedia își redobîndește brusc adevăratele virtuți nu neapărat „demascatoare”, ci pur și simplu „constatare” prin această juxtapunere cu realitatea „în direct”. Culmea este că eticheta de „teatru al evaziunii lirice” s-ar potrivi mult mai bine emisiunii pe viu, care a reunit potențații actuali ai principalelor publicații de mare tiraj, angajați într-un veritabil joc fictiv „de-a presa”, în vreme ce piesa cîștigă în realism, chit că montarea „la zi” nu e defel perfectă, iar găselnița finală cu implicarea unui autentic crainic tvr a făcut succesul altui spectacol. Dar stîngăciile mizanscenei (surprinzătoare la un maestru ca Dinu Cernescu!) s-au estompat pe lîngă hazul involuntar al serii. Tot ceea ce liderii de opinie ai economiei de piață negau a fi, apăsarea confirmat în plan fabulatoriu, cu forța de netăgăduit a veridicității artistice, mult mai convingătoare decît bilbele condeierilor sau finanșistilor, neașteptat de puțin abilitați în persuasiunea la „scenă deschisă”.

Mult clamata „inocență” a ziariștilor primea o virulentă replică de la cele cîteva pitorești personaje (somnorosul Voicu, flegmaticul Ștefănescu, descurcările Pompilian, cabotinul Borcea) – gazetari de scandal prin excelență, defel încrezători în „prestigiul” și „ecoul” cuvîntului tipărit, ahtiați după indiferent ce „știre de senzație” care să capteze atenția cititorului, preocupăți de mici învîrteli, dezgustați totodată de meseria practică din rutină și din lipsa altor modalități de subzistență. Inerția ce menține în viață publicația înglodată în datorii provine dintr-un

mister care, treptat, se dezleagă, pe măsură ce conflictul își află deznodămîntul în interdependența (negată cu fermitate frumos „pozată” pe programul doii) dintre presă (a n-a putere în stat!) și magnații economiei. O lume fin ironizată de dramaturg.

Cum farsa nu o mai pune în scenă scriitorul, ci o joacă realitatea, fervoarea comică se extinde și asupra lumii universitare, reprezentată de un robotizat conferențiar opac, înmormîntat în propriile studii și avînd un auditoriu limitat la doi-trei studenți (dintre care unul e chiar eroina – îndrăgostită fără voie!) și propria menajeră.

Semnul egalității uniformizează în mod „democratic” mediile. Mecanismul afacerilor și al șantajelor – cu rechini industriali care înalță și scufundă miniștri de doi bani, suprimă sau subvenționează ziare pretins independente – funcționează dincolo de timp, în prezent, demonstrînd că nu e cu puțință să trăiești în societate și să fii liber față de ea.

Suflul parodic instituit ad-hoc a fost în folosul interpreților. Cu toate că George Constantin, probabil, nu își propusese să-și revizuiască în acest fel rolul din urmă cu aproape 20 de ani și, cu atît mai puțin, să se raporteze la creația princeps a lui Ion Finteșteanu. Traian Stănescu nu s-a gîndit, cu siguranță, să intre în competiție cu străluciții interpreți anteriori, Marin Moraru sau Costache Antoniu. Așa cum nici Sebastian Papaiani nu poate fi bănuat că ar fi vrut să caricaturizeze viziunea gangsterească aplicată cîndva personajului de Ștefan Iordache, care-i urma distinsului Niki Atanasiu.

La granița dintre imponderabilele personaje visătoare ale dramaturgului și supraponderalii eroi terre-à-terre, Magda Minu i-a acordat tinerei actrițe Ilinca Goia avantaje de vioara întîii în reprezentăție: unică prezență feminină, cînd fată ingenuă, cînd femeie de acțiune. Actrița forțază însă nota sentimental-voluntară, dezechilibrîndu-și prestația și din cauza unei necomunicări cu partenerii, fapt ce văduvește personajul de inefabila-i candoare, iar spectacolul, de speranța în existența Inocenței, fie ea și... „întreprinzătoare”.

IRINA COROIU